

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Веселина Канатова – Бучкова
Институт за държавата и правото при БАН
Секция „Публичноправни науки“
Административно право и административен процес

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по Конституционно право в научно направление 3.6 Право в ПУ ”Паисий Хилендарски”

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 3.6 Право (Конституционно право) в ПУ ”Паисий Хилендарски” съобразно заповед № РД- 22-43/09.01.2026 г. на ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“, гр. Пловдив

В конкурса участва само един кандидат – доц. д-р Христо Йорданов Паунов с хабилизационен труд на тема „Представителна демокрация и дигитализация“, както и тринадесет научни публикации в сферата на публичното право.

I. Информация за кандидата.

Кандидатът е роден през 1973 г. Завършил е право в ПУ ”Паисий Хилендарски”, като от завършването си до настоящия момент е преподавател в ЮФ на ПУ по основната дисциплина - Конституционно право, както и дисциплините - Парламентарно право, Нормотворчество, Изборно право, Медицинско право, Конституционни основи на публичната администрация, Конституционни основи на международните отношения и Висша държавна администрация, Омбудсман, предложения и сигнали на гражданите, Омбудсманът в Обединена Европа, Основи на правото и Правно регулиране на бизнеса.

Христо Паунов е доцент по Конституционно право и е доктор по право от 2013 г. към Института за държавата и правото при Българска академия на науките с тема на дисертацията „Ревизия на Конституцията на Република България – материалноправни и процесуални аспекти“. Има множество публикации в областта на конституционното право.

Освен с преподавателска дейност, Христо Паунов е обществено ангажиран като омбудсман на Пловдивския университет (от октомври 2020 г.), както и от 1993 г. като доброволец към Български червен кръст. От 2019 г. до 2020 г. е бил научен секретар на Юридическия факултет на ПУ и заместник-декан на факултета (2017 – 2019). Ръководител е на магистърска програма „Публична администрация“ в Юридическия факултет на ПУ и е член на редакционната колегия на юридическо списание “Studia Iuris” на Юридическия факултет (2014-2020 г.).

II. Обща характеристика на представения труд.

Доц. д-р Христо Паунов участва в конкурса с основен монографичен труд на тема „Представителна демокрация и дигитализация“.

Поставеният в изследването въпрос е особено актуален с оглед усилията за адаптиране на правната наука и практика към обществените процеси, свързани с дигитализацията и електронното управление. Съществени промени бяха извършени в публичната сфера за въвеждане на електронните услуги като принцип в държавното управление. Измененията в Административнопроцесуалния кодекс въведоха задължение за създаване на електронни административни преписки, дадоха преимущество на електронното връчване на съобщения в производството, както и подаването на заявления до административните органи по електронен път. В процеса по приемане на нормативните административни актове, както посочва и автора, се въведоха публичнодостъпни електронни системи, в които се публикуват проектите за нормативни актове и т.н. Използваният от автора метод за изследване въпроса от гледна точка на всяка една от конституционно установените власти придава на изследването цялостен приносен както в теоретичен, така и в практически план. В тази връзка, изследването не се ограничава до отделни аспекти на електронното управление, а проследява „дигитализацията“ във всяка една от сферите на държавно управление – т.нар. от автора „дигитален парламентаризъм“, е-управление и е-правосъдие.

Представеният труд е в общ обем от 255 стр., структуриран е в три части от осем глави, ведно със списък на използваната литература с повече от 60 заглавия на български и чуждестранни автори.

В първата част от монографията „Теоретични основи и концептуална рамка“, в първата глава се анализира представителната демокрация като фундаментален елемент на съвременния конституционен ред.

Изследва се концепцията за електронна демокрация, която обхваща различни форми на използване на информационните и комуникационните технологии за засилване на демократичното участие и подобряване на демократичните процеси. Авторът посочва, че засилената роля на социалните мрежи и дезинформацията и фалшивите новини са сериозни предизвикателства за демократичния процес в дигиталната епоха и могат да подкопаят информираното гражданско участие, което е основата на представителната демокрация. Възможните отговори на тези предизвикателства е регулация на социалните мрежи и платформите за споделяне на съдържание, която да включва изисквания за прозрачност на политическата реклама, мерки срещу разпространение на дезинформация, създаване на сигурни, прозрачни и достъпни платформи за всички граждани и др. Във втората глава от част първа се определя терминът „дигитализация“ от различни аспекти на понятието, като дигитализацията се разглежда като комплексен феномен, който обхваща едновременно технологични, социални, икономически и правни измерения. Сочи се, че в конституционен аспект дигитализацията засяга основни права и свободи, като свободата на изразяване, правото на неприкосновеност на личния живот, право на информация и др., от една страна, а от друга влияе на традиционната система на разделение на власти като променя начина, по който те функционират. Въвежда се понятието „дигитален конституционализъм“, което разглежда прилагането и развитието на конституционни принципи и права в дигиталната среда и е свързано със защитата на основните права в дигиталната среда, ограничаването на публичната власт и демократично управление на дигиталните технологии. Сочи се, че в отговор на предизвикателствата, породени от дигитализацията, се появяват нови концепции за „цифрови права“, като право на достъп до интернет, право на цифрово самоопределение и право на цифрова неприкосновеност, чието признаване и защита е предизвикателство пред конституционното право. Изследването в тази си част има приносен характер с оглед обосноваване съществуването на „дигиталните права“ като самостоятелни права, произтичащи от класическите права, но придобили нова същност и съдържание в дигиталната среда.

Втората част на монографията разглежда дигитализацията в отделните сфери на управление, а именно – дигитализацията на изборния процес, на парламентарната дейност, както и на изпълнителната власт и съдебната власт. Изследват се концептуалните основи на електронното гласуване, което е обособено в няколко основни категории въз основа на технологичните решения и степен на дигитализация, а именно – гласуване чрез системи за директно записване на данни, гласуване посредством оптично сканиране и разпознаване и интернет гласуване.

Подробно се разглежда се нормативната основа за дистанционно електронно гласуване, преди отмяната ѝ пред 2022 г., като се сочи, че създадената система за дистанционно електронно гласуване е предвиждала множество механизми за осигуряване на прозрачност и възможност за наблюдение, от една страна, а от друга, е съдържала подробни технически изисквания към системата, които са отразявали добрите международни практики в областта. Посочва се, че въвеждането на електронно гласуване, в контекста на дигитализацията, не трябва да създава бариери за участие на определени групи граждани, които могат да имат ограничен достъп до технологии или по-ниски нива на дигитална грамотност. Наред с това то следва да гарантира тайната на вота като една от основополагащите характеристики на избирателното право, което налага подробна законодателна уредба, която да гарантира възможност за установяване на връзката между избирателя и неговия глас. Дигитализацията на изпълнителната власт, свързана най-вече с електронното управление, в глава пета, се изследва на законово ниво, предвид обстоятелството, че Конституцията на РБ не съдържа „експлицитно разпоредби относно цифровите технологии и електронното управление, което е естествено предвид историческия контекст на нейното приемане“. Споделям становището, понятието „електронна административна услуга“ не зависи от конкретната технология, чрез която тя се предоставя, достатъчно е обменът на данни да се извършва чрез електронни средства. Приносен характер на изследването в тази част е както идентификацията на пречките пред ефективна дигитализация на администрацията и съда, но и направените конкретни препоръки за подобряване на взаимодействието му държавните органи и гарантиране на правата на гражданите. Приносен характер за ускоряване на дигитализацията на изпълнителната власт имат и направените предложения за приемане на Закон за изкуствения интелект в публичната администрация и актуализацията на Закона за електронното управление, както и предложенията за институционални реформи чрез създаване на регионални центрове за цифрова трансформация.

В третата част на труда са разгледани конституционните предизвикателства и перспективи от гледна точка на дигиталните права, свободи и задължения, квалифицирани от автора като „дигитално изразяване и свобода на словото“ и „дигитално самоопределяне и идентичност“ и техните проявни форми. Тази глава като цяло има приносен характер с оглед обосноваване на съществуването на „новите дигитални“ права, свързани със свободата на изразяване онлайн и дигиталната неприкосновеност и тяхната конституционализация чрез предложенията за допълнения в Глава втора на КРБ.

Споделям извода, че българското законодателство няма цялостен подход към регулирането на дейността на дигиталните платформи в контекста на свободата на изразяване, а е насочено по-скоро върху техническите аспекти на предоставянето на електронните услуги, без да адресира въпросите за модерацията на съдържание и защитата на правата на потребителите. Приносен характер има глава осма от изследването, която разглежда въпросите за т.нар. „дигитални форми на гражданско участие“, свързано с механизмите и инструментите, чрез които гражданите упражняват своите конституционни права за участие в общественно-политическия живот и в работата на представителните институции чрез използване на дигитални технологии. Поставя се въпроса дали електронните форми на подаване на петиции от гражданите са обхванати от конституционната гаранция по чл. 45 КРБ и се очертават проблеми на електронното подаване на петиции. Изследва се въпросът за т.нар. „краудсорсинг“ в законодателния процес (изцяло ново понятие), представляващ иновативна форма на гражданско участие, която т.нар. „колективен интелект“ и знанията на широката общественост за подобряване на качеството на законодателството. Сочи се, че краудсорсингът позволява участието на гражданите в законодателния процес без специализирани знания в дадена област, което може да доведе до по-демократично и активно участие, от една страна, но от друг страна, поставя предизвикателства за осигуряване на качеството и компетентността на предложенията.

В заключение, без съмнения може да се обоснове положителен извод за научния и преподавателски принос на доц.д-р Христо Паунов към юридическата наука, с оглед на което и обстоятелството, че са изпълнени всички изисквания на ЗРАСРБ, убедено предлагам на научното жури доц. д-р Христо Паунов да заеме академичната длъжност „професор“ по Конституционно право в област на висше образование 3.6 „Право“ в ЮФ на ПУ ”Паисий Хилендарски”.

Подпис: .....

(проф. д-р Веселина Канатова – Бучкова)